

سۇئال

بىزگە مەسچىتتە دائىم جامائەتنىڭ ھەممىسى ياقىتىۋاتقان بىر كىشى ئىماملىققا ئۆتۈۋالدى، ھەتتا بەزى كىشىلەر ئەگەر مۇشۇ ئادەم ئىمام بولىۋالسا بۇ مەسچىتتە ناماز ئوقۇمايمىز دەپ قەسەم قىلدى، ئەتراپتىكى كۆپچىلىك كىشىلەر بۇ ئىمام سەۋەپلىك مەسچىتتە ناماز ئوقۇمايدۇ، بىلىشىمىزچە بۇ كىشى قۇرئاندىن بىر قانچە قىسقا سۈرىلەرنى بىلىدىكەن، نامازغا ئالاقىدار پىقھى ھۆكۈملەرنى بىلمەيدۇ، ئۇنىڭدىن سىرت ئۇ كىشىنىڭ ئەخلاقى ناچار، خوشنىلارغا بەك ئازار يەتكۈزىدۇ، بىلىشىمىزچە مەسچىتتە ئۇنىڭدىنمۇ بەكرەك ئىماملىققا لايىق كىشىلەر بولسىمۇ، ئەمما ئۇ كىشى ئۆزىنىڭ يېقىن ئۇرۇغ-تۇغقانلىرىدىن باشقا ھېچ كىمنى ئىماملىققا ئۆتكۈزمەيدۇ، بىز ئۇ جايدىكى بىرەر كىشىنى زىيارەت قىلىپ كەلسەك، نامازنى شۇ ئىمامغا ئەگىشىپ ئوقۇيمىزمۇ ياكى يالغۇز ئوقۇيمىزمۇ ۋەياكى باشقا مەسچىتكە بېرىپ ئوقۇيمىزمۇ؟، بۇ توغرىدا چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمىز؟.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئىمامنى دىنى مەلۇماتى يوق، بىلىمىز، باشقىلارغا زۇلۇم قىلىدۇ، خوشنىلارغا ئازار يەتكۈزىدۇ دەپ مەزكۇر ئىمامنى مەسچىتنىڭ جامائەتلىرى ياقىتىۋاتقان، ئۇ كىشىنىڭ جامائەتكە ئىمام بولىشى لايىق بولمايدۇ، ئۇ كىشىنى ئىماملىقتىن قالدۇرۇۋېتىپ، ئىماملىققا لايىقتى بار باشقا بىر كىشىنى ئىمام قىلىش كېرەك.

ئىمام تىرمىزى رەھىمەھۇللاھ رىۋايەت قىلغان 360-نومۇرلۇق ھەدىستە، ئەبۇ ئۇمامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بايان قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **ئۈچ تۈرلۈك كىشىنىڭ نامىزى قۇلاق تۈۋىدىن يۇقىرى كۆتۈرۈلمەيدۇ: قاچقان قۇل خوجاينىڭ يېنىغا قايتقۇچە، يولىشىنى خاپا قىلىپ قاقشاتقان ئايال ۋە جامائەت ياقىتىۋاتقان ئىمامدىن ئىبارەت.** [بۇ ھەدىسنى شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ سەھىھ دەپ تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

ئىمام خەتتابى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىماملىققا لايىق بولمىغان كىشىنىڭ جامائەت ياقىتىۋاتقان ئالدىغا ئۆتۈۋېلىپ ئىمام بولىۋېلىشى نامازنىڭ قوبۇل بولماسلىقى قاتارىدىن ھېسابلىنىدۇ. ئەمما ئىماملىققا لايىق بولغان كىشى بولسا، ئۇ ۋاقىتتا مالاھەت ئۇ ئىمامنى ياقىتىۋاتقان كىشىگە قايتىدۇ." [ئەۋنل مەئبۇد ناملىق ئەسەر 2-توم 213-بەت].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھدىن: "جامائەت ياقىتىۋاتقان كىشى ئىماملىققا ئۆتۈۋالسا قانداق بولىدۇ؟ دەپ

سورالغاندا، جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېگەن: "جامائەت بۇ ئىمامنى دىنى جەھەتتە: يالغانچى، باشقىلارغا زۇلۇم قىلىدۇ، بىلىمسىز، بىدئەتچى دېگەندەك تەرەپلەردىن ياقىتۇرمىسا، باشقا بىر كىشىنى دىنى جەھەتتە، راستچىل، ئالىم، تەقۋادار دەپ قارىلىپ، يەنى ئۇ ئىمامدىن ياخشى دەپ قارىسا، ئۇلار ئۆزلىرى ياخشى كۆرگەن كىشىنى ئىماملىققا ئۆتكۈزۈپ، ياقىتۇرمايدىغان كىشىنى ئىماملىقتىن قالدۇرىشى كېرەك، جامائەت ياقىتۇرمايدىغان كىشىنى ئىمام بولىۋېلىشى توغرا بولمايدۇ."

[پەتىۋالار مەجمۇئەسى "23 - توم 373-بەت].

مەزكۇر ئىمامنى ئىماملىقتىن قالدۇرۇپ، ئىماملىققا لايىق باشقا كىشىنى ئىمام قىلىش مۇمكىن بولمىسا، ئۇ ۋاقىتتا جامائەتلەر قۇرئان-ھەدىسىنى ياخشى بىلىدىغان، ناماز ئەھكاملىرىنى چۈشىنىدىغان، ئاللاھنىڭ كىتابىنى ياد قىلغان، ئۆزلىرى رازى بولىدىغان ئىمام بار مەسچىتكە كېتىشى كېرەك، بەزىلەر ئۈچۈن بۇنداق قىلىش قىيىن بولسا، ئۇلار مۇشۇ ئىمامنىڭ كەينىدە نامازنى داۋاملاشتۇرىدۇ، ئېغىرچىلىقلىرىغا سەۋىر قىلىدۇ، ئۇ ئىمامنى ئىسلاھ قىلىشقا، مۇمكىن بولغان مىقداردا ۋەز-نەسبەت قىلىشقا تېرىشىدۇ، يالغۇز ھالەتتە ناماز ئوقۇمايدۇ، ھەتتا ئۆيىدە بولسىمۇ جامائەت بولۇپ ناماز ئوقۇماستىن مەسچىتكە كېلىپ ئوقۇيدۇ، نامازنى مەسچىتتە جامائەت بىلەن ئوقۇش مۇھىم ئەمەللەرنىڭ بىرىدۇر، ساھابىلار، تابتىنلار زالىم ئىماملارنىڭ كەينىدە ناماز ئوقۇغان، مەسچىتتە جامائەتنى تەرك قىلمىغان.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇ كىشىنىڭ بىدئەت ۋە پىسقى-پۇجۇرنى چەكلەشنىڭ زېيىنى ئىماملىقنى چەكلەشنىڭ زېيىنىدىن ئارتۇق بولۇپ كەتسە، ئۇ ۋاقىتتا ئۇ كىشىنىڭ ئىماملىقىنى چەكلەيمىز، ئۇنىڭدىن باشقا ئىمام بولمىسا جۈمە نامىزى، ھېيت نامىزى ۋە كۈندىلىك جامائەت نامىزىنى ئاشۇ ئىمامغا ئەگىشىپ ئوقۇيمىز، شۇنىڭ ئۈچۈن ساھابىلار ھەججاج ئىبنى يۈسۈپ سەقەپىي، مۇختار بىن ئەبى ئۇبەيد ئەسسەقەپىي ۋە باشقىلارنىڭ كەينىدە تۇرۇپ جۈمە نامىزى ۋە كۈندىلىك جامائەت نامىزىنى ئوقۇغان، چۈنكى جۈمە نامىزى ۋە كۈندىلىك جامائەت نامىزىنى تەرك قىلىشنىڭ زېيىنى پاجىر ئىمامغا ئەگىشىپ ناماز ئوقۇغاننىڭ زېيىنىدىن ئارتۇق بولىدۇ، بولۇپمۇ ئۇلارغا ئەگەشمەسلىك ئۇلارنىڭ پاسىقلىقىنى چەكلىيەلمىسە ئۇ ۋاقىتتا، بۇزۇقچىلىقنى توسۇيالماستىن شەرىئى مەنپەئەتنى تەرك ئېتىش ھاسىل بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن سەلەپ ئالىملىرى ۋە بەزى مەزھەب پېشىۋاللىرىدىن زالىم رەھبەرلەر ۋە بىدئەت ئەھلىگە ئىقتىدا قىلمايدىغانلىرى ساناقلىقلا ئېدى، ئەگەر جۈمە نامىزى ۋە جامائەت نامىزىنى باشقا جايدا بولسىمۇ ياخشى-تەقۋادار ئىمامغا ئەگىشىپ ئادا قىلىش مۇمكىن بولسا ئۇ ۋاقىتتا پاسىق ئىمامغا ئەگەشكەندىن تەقۋادار ئىمامنىڭ مەسچىتگە بېرىپ ئوقۇش ياخشى بولىدۇ."

[پەتىۋالار مەجمۇئەسى "23-توم 343-344-بەتلەر].

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.